

วัสดุ อุปกรณ์และวิธีการ

เริ่มทดลองตั้งแต่เดือน มกราคม 2543 และสิ้นสุดการทดลองเดือน เมษายน 2544 ที่ห้องปฏิบัติการเทคโนโลยีเมล็ดพันธุ์และแปลงทดลอง ภาควิชาพืชศาสตร์ คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

วัสดุ

1. เมล็ดพันธุ์ข้าวโพดหวานพันธุ์ผสมเปิดพันธุ์ไทยซูเปอร์สวีทคอมโพสิท 1 ดีเอ็มอาร์ และพันธุ์ลูกผสมพันธุ์อินทรี 2 ซึ่งได้รับความอนุเคราะห์ส่วนหนึ่งจากศูนย์วิจัยข้าวโพดข้าวฟ่างแห่งชาติ จ.นครราชสีมา
2. ตะกร้าพลาสติกขนาด 24.0x29.5x8.0 ซม. สำหรับทดสอบความงอกในสภาวะจำกัดน้ำ และขนาด 18.0x24.5x6.0 ซม. สำหรับทดสอบความงอกในสภาวะน้ำท่วมขัง และกระบะพลาสติกสำหรับรองตะกร้าพลาสติก
3. ดิน
4. ถ้วยอะลูมิเนียมและถ้วยสแตนเลส
5. ดินสอก๊อปปี้
6. กระดาษเพาะ
7. ถุงพลาสติก
8. ถุงกระดาษ
9. กล่องโฟม
10. ไม้บรรทัด

อุปกรณ์

1. ตู้เพาะเมล็ดพันธุ์
2. ตู้อบ
3. เครื่องชั่งละเอียด

วิธีการ

สุ่มเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดหวานแต่ละพันธุ์ มาทดสอบคุณภาพตามกฎของสมาคมนักทดสอบเมล็ดพันธุ์ (AOSA, 1981 ; AOSA, 1983) เก็บรักษาเมล็ดพันธุ์ในถุงพลาสติกในห้องเย็นที่อุณหภูมิ 10 °ซ แบ่งเมล็ดพันธุ์ออกมาเก็บรักษาในถุงกระดาษ ในกล่องโฟมที่อุณหภูมิห้องเพื่อให้เมล็ดพันธุ์มีคุณภาพ ปานกลาง และต่ำ เพื่อใช้ศึกษากับเมล็ดพันธุ์คุณภาพสูงที่เก็บรักษาในห้องเย็นและทยอยแบ่งเมล็ดพันธุ์ออกมาเก็บรักษาในถุงกระดาษในอุณหภูมิห้อง ให้มีเมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพ 3 ระดับ ศึกษาดังนี้

- (1) การงอกในสภาวะจำกัดน้ำในห้องปฏิบัติการ โดยเฉพาะในดินในตะกร้าพลาสติก ให้น้ำที่ 70% ของความจุความชื้นดิน ทุกวัน ทุก 2 วัน ทุก 3 วัน และวันเดียวในวันเพาะ
- (2) การงอกในสภาวะน้ำท่วมขังในห้องปฏิบัติการ โดยเฉพาะเมล็ดพันธุ์ในดินในตะกร้าพลาสติก ให้น้ำท่วมขังนาน 0 5 10 15 และ 20 ซม.
- (3) การงอกในแปลงในสภาวะแล้ง ทำในช่วงเดือนเมษายน โดยเฉพาะเมล็ดพันธุ์ในแปลงให้น้ำวันเดียวเปรียบเทียบกับการให้น้ำทุกวัน
- (4) การงอกในแปลงในฤดูฝน เพาะเมล็ดพันธุ์ในแปลงทำในเดือนธันวาคม ซึ่งเป็นฤดูฝนของภาคใต้

การทดสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์

1. ความงอกมาตรฐาน ทดสอบความงอกของเมล็ดพันธุ์ตามกฎของสมาคมนักทดสอบเมล็ดพันธุ์ (AOSA, 1981 ; วัลลภ, 2538) โดยเฉพาะเมล็ดพันธุ์ในม้วนกระดาษเพาะจำนวน 50 เมล็ด X 4 ซ้ำ ในตู้เพาะที่อุณหภูมิสถับ 20-30 °ซ นาน 16-8 ชม./วัน ตลอดการเพาะประเมินความงอกทุกวันตั้งแต่ครั้งแรก (first count) เมื่อเพาะได้ 4 วัน และครั้งสุดท้าย (final count) เมื่อเพาะได้ 7 วัน คำนวณเปอร์เซ็นต์ความงอกจากจำนวนเมล็ดพันธุ์ที่เพาะในแต่ละซ้ำ

2. ความแข็งแรงของเมล็ดพันธุ์ ทดสอบ 3 วิธี

2.1 ความเร็วในการงอก (speed of germination) นำผลการตรวจนับต้นกล้าที่งอกปกติในแต่ละวันจากการเพาะเมล็ดพันธุ์โดยวิธีมาตรฐานในข้อ 1. มาคำนวณดัชนีความเร็วในการงอกของเมล็ดพันธุ์ในแต่ละซ้ำ โดยใช้สูตร (AOSA, 1983)

$$\text{ดัชนีความเร็วในการงอก} = \text{ผลบวกของ} \left\{ \frac{\text{จำนวนต้นกล้าปกติในวันตรวจนับ}}{\text{จำนวนวันหลังเพาะที่ตรวจนับ}} \right\}$$

2.2 ความยาวยอดของต้นกล้า (AOSA, 1983) เพาะเมล็ดพันธุ์ในม้วนกระดาษเพาะ จำนวน 20 เมล็ด x 4 ซ้ำ โดยใช้กระดาษที่ชุ่มน้ำ 2 แผ่น เรียงเมล็ดพันธุ์เป็น 2 แถว แถวแรกห่างจากขอบบนของกระดาษ 6 ซม. และแถวที่ 2 ห่าง 13 ซม. วางเมล็ดพันธุ์ให้ปลายรากลงสู่ด้านล่างของการเพาะ และให้ส่วนของต้นอ่อนหงายขึ้น ปิดทับด้วยกระดาษชุ่มน้ำอีก 1 แผ่น ม้วนกระดาษเพาะหลวมๆ แล้วนำไปวางให้ตั้งเอียง 45° ในตู้เพาะที่อุณหภูมิ 25°C ในที่มีด เมื่อครบ 7 วัน นับจำนวนต้นกล้าปกติแล้วนำมาวัดความยาวยอด โดยวัดจากส่วนที่เป็นรอยต่อระหว่างรากกับยอดถึงปลายยอด

2.3 น้ำหนักแห้งของต้นกล้า นำต้นกล้าปกติจากข้อ 2.2 แยกเอาใบเลี้ยงและเมล็ดพันธุ์ออกให้เหลือเฉพาะส่วนแกนลำต้น นำไปอบที่อุณหภูมิ 80°C นาน 24 ชม. (AOSA, 1983) แล้วคำนวณหาการเจริญของต้นกล้าในรูปน้ำหนักแห้งต่อต้น จากสูตร

$$\text{น้ำหนักแห้งของต้นกล้าต่อต้น} = \frac{\text{น้ำหนักแห้งของต้นกล้าปกติ}}{\text{จำนวนต้นกล้าปกติ}}$$

การเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์ให้มีคุณภาพต่างกัน

เก็บรักษาเมล็ดพันธุ์ในถุงพลาสติกในห้องเย็น ที่อุณหภูมิ 10°C เป็นเมล็ดพันธุ์คุณภาพสูง และทยอยแบ่งเมล็ดพันธุ์ออกมาเก็บรักษาในถุงกระดาษ ในกล่องโฟม ที่อุณหภูมิห้องนาน 3 และ 5 เดือน ในพันธุ์อินทรี 2 เพื่อให้เมล็ดพันธุ์มีคุณภาพปานกลาง และต่ำ ในเดือนเมษายน สำหรับทดสอบในแปลงปลูกในสภาวะแล้ง และนาน 1 และ 2 เดือน ในพันธุ์ไทยซูปเปอร์สวีทคอมโพสิท 1 ดีเอ็มอาร์ เพื่อให้เมล็ดพันธุ์มีคุณภาพปานกลาง และต่ำในเดือนธันวาคม สำหรับทดสอบในช่วงฤดูฝน

การงอกของเมล็ดพันธุ์ในสภาวะเครียดน้ำ

1. การหาความชื้นและความจุความชื้นดิน

1.1 ความชื้นของดิน สุ่มตัวอย่างดินที่ใช้ในการทดลอง 50 กรัม จำนวน 4 ซ้ำ นำไปอบที่อุณหภูมิ 105° C นาน 24 ชม. ชั่งน้ำหนักดินหลังอบ และ คำนวณความชื้นของดินจากสูตร

$$\text{ความชื้นของดิน (\%)} = \frac{\text{น้ำหนักดินก่อนอบ} - \text{น้ำหนักดินหลังอบ}}{\text{น้ำหนักดินหลังอบ}} \times 100$$

1.2 ความจุความชื้นของดิน โดยสุ่มตัวอย่างดินประมาณ 250 กรัม ใส่ในตะกร้าพลาสติก รองตะกร้าด้วยกระดาษเพื่อไม่ให้ดินรั่วไหลออกมา เติมน้ำจนมากเกินพอ คลุมด้านบนด้วยกระดาษที่เปียกชื้นเพื่อป้องกันการระเหยของน้ำ ทิ้งไว้ประมาณ 24 ชม. สุ่มตัวอย่างดินมาหาความชื้นเช่นเดียวกับข้อ 1.1 เป็นความจุความชื้นของดิน

1.3 ศึกษาการประเมินการงอกในสภาวะจำกัดน้ำ

1.3.1 เพาะเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดหวานทั้ง 2 พันธุ์ ในดิน 2,000 กรัม ในตะกร้าพลาสติกขนาด $24.0 \times 29.5 \times 8.0$ ซม. จำนวน 50 เมล็ด $\times$ 4 ซ้ำ ให้น้ำที่ระดับ 70% ของความจุความชื้นดิน

(1) ทุกวัน

(2) ทุก 2 วัน

(3) ทุก 3 วัน

(4) วันเดียวในวันเพาะ

ประเมินการงอกทุกวัน ตั้งแต่วันที่ 4 ถึงวันที่ 7 คำนวณหาความงอก และดัชนีความเร็วในการงอก ตัดต้นกล้าอายุ 7 วันทีระดับคอดินแล้ววัดความสูงจากโคนต้นถึงปลายยอด แล้วนำไปอบต้นกล้าที่อุณหภูมิ 80° C เป็นเวลา 24 ชม. ชั่งน้ำหนักแห้งของต้นกล้า

1.3.2 เพาะเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดหวานทั้ง 2 พันธุ์ เช่นเดียวกับการเพาะในข้อ 1.3.1 แต่ประเมินการงอกในวันที่ 4-5 วัน

1.3.3 เพาะเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดหวานทั้ง 2 พันธุ์ ในแปลงปลูกขนาด 1.00×1.25 ม. ระยะปลูก 50×4 ซม. ปลูก 1 เมล็ด/หลุม จำนวน 50 เมล็ด $\times$ 4 ซ้ำ โดยให้น้ำวันเดียวในวันเพาะ เพื่อทดสอบการงอกในสภาวะแล้งในแปลงปลูก ประเมินผลเช่นเดียวกับข้อ 1.3.1

นำผลที่ได้จากข้อ 1.3.1 และ 1.3.2 มาเปรียบเทียบกับข้อ 1.3.3 เพื่อหาวิธีการประเมินความงอกในสภาวะจำกัดน้ำ ที่ให้ผลสอดคล้องกับการงอกในสภาวะแล้งในแปลงปลูก

2. การงอกในสภาวะจำกัดน้ำ

เพาะเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดหวานที่มีคุณภาพ สูง ปานกลาง และต่ำ ตามวิธีการที่ได้จากข้อ 1.3

3. การงอกในสภาวะน้ำท่วมขัง

เพาะเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดหวานทุกระดับคุณภาพ ในดิน 1,000 กรัม ในตะกร้าพลาสติกขนาด 18.0x24.5x6.0 ซม. โดยเพาะจำนวน 50 เมล็ด x 4 ซ้ำ ให้น้ำท่วมขังสูง 1 ซม. จากผิวดินนานต่างกันทุก 5 ซม. จนถึง 20 ซม. ระบายน้ำออก แล้วเพาะที่อุณหภูมิห้อง

ประเมินการงอกทุกวันตั้งแต่วันที่ 4 ถึงวันที่ 7 คำนวณความงอก ดัชนีความเร็วในการงอก ความสูงและน้ำหนักแห้งของต้นกล้าเช่นเดียวกับข้อ 1.3.1

การงอกในแปลงปลูก

1. ในสภาวะแล้ง

เพาะเมล็ดพันธุ์ทั้ง 3 คุณภาพในแปลงปลูก เช่นเดียวกับข้อ 1.3.3 เพื่อศึกษาการงอกในสภาวะแล้งในเดือนเมษายน โดยให้น้ำ

(1) ทุกวัน

(2) วันเดียวในวันเพาะ

2. ในฤดูฝน

การทดสอบความงอกในฤดูฝนทำในเดือนธันวาคม โดยปลูกและประเมินผลเช่นเดียวกับ การทดสอบในสภาวะแล้ง

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำผลความงอก ดัชนีความเร็วในการงอก ความยาวยอด ความสูงและน้ำหนักแห้งของต้นกล้า ไปวิเคราะห์ผลทางสถิติ โดยวิเคราะห์ข้อมูล Completely Randomized Design เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยด้วย Duncan's Multiple Range Test (DMRT) และ T-test เปรียบเทียบผลระหว่างการทดสอบในห้องปฏิบัติการกับในแปลงปลูกถึงความแข็งแรงของเมล็ดพันธุ์กับความสามารถในการงอกของเมล็ดพันธุ์ในสภาวะจำกัดน้ำกับการปลูกในสภาวะแล้ง และการเพาะในสภาพน้ำท่วมขังกับความงอกในฤดูฝน